

Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 2022

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους κ.κ. Υπουργούς

Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Ανάπτυξης και Επενδύσεων

ΘΕΜΑ: Κίνδυνος για τη λειτουργία του θεσμού της νομικής βοήθειας (legal aid) για τις γυναίκες – θύματα βίας που καταφεύγουν στα Συμβουλευτικά Κέντρα

Το έργο με τίτλο «**Οριζόντιες Παρεμβάσεις Εθνικής Εμβέλειας για την καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών**», που έχει ενταχθεί για συγχρηματοδότηση από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα» (ΕΣΠΑ 2014-2020) με την υπ' αριθ. 344/24-3-2016 Απόφαση Ένταξης (όπως αυτή έχει τροποποιηθεί και ισχύει) εντάσσεται στο «**Εθνικό σχέδιο δράσης ισότητας φύλων 2016-2020**» της τότε Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (Υπουργείο Εσωτερικών) και ειδικότερα στον άξονα που αφορά την έμφυλη βία για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, συμπληρώνοντας και υποστηρίζοντας τη λειτουργία του πανελλαδικού δικτύου υποστηρικτικών δομών που αποτελείται από Συμβουλευτικά Κέντρα και Ξενώνες, η χρηματοδότηση της λειτουργίας των οποίων είχε ξεκινήσει κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Στις δομές αυτές μπορεί να απευθυνθεί κάθε γυναίκα - θύμα οποιασδήποτε μορφής έμφυλης βίας (πχ ενδοοικογενειακής βίας, σεξουαλικής παρενόχλησης, βιασμού, παράνομης διακίνησης και εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική/οικονομική εκμετάλλευση (trafficking)).

Κύριος του έργου είναι η (νυν) Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων και **δικαιούχος** για το υποέργο 1 με τίτλο «Επίβλεψη/Παρακολούθηση και Συντονισμός των Δομών του Δικτύου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών» είναι το **Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)**. Στο υποέργο 1, με αντικείμενο την επιστημονική επίβλεψη/παρακολούθηση και τον συντονισμό των δομών του δικτύου για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών (41 Συμβουλευτικά Κέντρα, 20 Ξενώνες φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών και των παιδιών τους, συμπεριλαμβανομένων των 2 ξενώνων του ΕΚΚΑ, όπως επίσης και Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900), περιλαμβάνεται και το Πακέτο Εργασίας 3.1 «Παροχή, σε συνεργασία με τους Δικηγορικούς Συλλόγους, υπηρεσιών δωρεάν νομικής βοήθειας (legal aid) σε γυναίκες – θύματα βίας».

Στο πλαίσιο υλοποίησης του ανωτέρω πακέτου εργασιών η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΦ) και το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) υπογράφουν

Πρωτόκολλα Συνεργασίας με τους κατά τόπον Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας, με αντικείμενο την παροχή νομικών υπηρεσιών και την εξωδικαστική και δικαστική εκπροσώπηση γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας, που απευθύνονται στο Συμβουλευτικό Κέντρο της έδρας του Δικηγορικού Συλλόγου και λαμβάνουν συμβουλευτικές υπηρεσίες. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι αναλαμβάνουν να συνεργάζονται με τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών που ανήκουν στο Δίκτυο της ΓΓΔΟΠΙΦ και να ορίζουν δικηγόρο για τις γυναίκες – θύματα βίας για την παροχή νομικών υπηρεσιών τόσο εξωδικαστικά όσο και ενώπιον Δικαστηρίων και λοιπών αρχών. Η διαδικασία που εφαρμόζεται προβλέπει ότι το Συμβουλευτικό Κέντρο αποστέλλει στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο παραπεμπτικό έγγραφο για κάθε γυναίκα – θύμα βίας που επιθυμεί να προχωρήσει σε δικαστικές ή εξωδικαστικές ενέργειες, κάνοντας χρήση της παροχής νομικών υπηρεσιών, δωρεάν για την ίδια. Ο Δικηγορικός Σύλλογος ορίζει δικηγόρο που αναλαμβάνει την υπόθεση κατά τη σειρά εγγραφής των δικηγόρων στον σχετικό Κατάλογο, που ο κάθε Δικηγορικός Σύλλογος καταρτίζει κατόπιν διαδικασίας δημοσίευσης πρόσκλησης. Η δε πληρωμή για τις παρασχεθείσες νομικές υπηρεσίες στον/στην δικηγόρο γίνεται από το ΚΕΘΙ σύμφωνα με τον εκάστοτε Πίνακα Αμοιβών Δικηγόρων για παράσταση σε δικαστήρια που έχει προσαρτηθεί στον Κώδικα περί Δικηγόρων του ν. 4194/2013.

Η **παροχή νομικών υπηρεσιών** συνίσταται σε νομική εκπροσώπηση των γυναικών στα αστικά και ποινικά δικαστήρια (για διαφορές που αφορούν σε μετοίκηση συζύγου/συντρόφου, επιμέλεια τέκνων και διατροφή, αδικήματα βίας κ.λ.π), ενέργειες για την εκτέλεση των σχετικών δικαστικών αποφάσεων, νομική εκπροσώπηση κατά τη διαδικασία διαμεσολάβησης στις οικογενειακές διαφορές σύμφωνα με τον ν. 4640/2019, συναινετική λύση του γάμου με συμβολαιογραφικό έγγραφο και νομική εκπροσώπηση των γυναικών ενώπιον κάθε αρμόδιας αρχής και υπηρεσίας και εξωδικαστικές ενέργειες για τη διεκπεραίωση των ανωτέρω διαφορών (πχ Εισαγγελική Αρχή).

Ως **επιλέξιμες δαπάνες** του εν λόγω συγχρηματοδοτούμενου έργου ορίζονται **τα έξοδα και η αμοιβή δικηγόρων**, που αποδεικνύονται από το διπλότυπο είσπραξης του δικηγορικού συλλόγου σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα πίνακα αμοιβών δικηγόρων για παράσταση σε δικαστήριο που έχει προσαρτηθεί στον Κώδικα Δικηγόρων του ν. 4194/2013 και νόμιμη απόδειξη παροχής υπηρεσιών του δικηγόρου, έξοδα δικαστικών επιμελητών, συμβολαιογράφων, διαμεσολαβητών, που αποδεικνύονται από νόμιμο παραστατικό παροχής υπηρεσιών. Η καταβολή της αμοιβής και των εξόδων των δικηγόρων γίνεται από το ΚΕΘΙ σύμφωνα με όσα ορίζονται στην ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία για τη διαχείριση και τον έλεγχο των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων όπως αυτά αποδεικνύονται από τα παραστατικά που κατατίθενται από τον/την δικηγόρο.

Τα προβλήματα που καταγράφονται, σύμφωνα με αναφορές δικηγόρων που έχουν εγγραφεί σε Καταλόγους που ορισμένοι Δικηγορικοί Σύλλογοι έχουν καταρτίσει για την υλοποίηση των εν λόγω Πρωτοκόλλων Συνεργασίας, αφορά τη διαδικασία πληρωμής της αμοιβής και των εξόδων για την παροχή των νομικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, όπως εξάλλου προκύπτει από τα ήδη υπογεγραμμένα Πρωτόκολλα Συνεργασίας, οι δικηγόροι που αναλαμβάνουν την νομική εκπροσώπηση των γυναικών – θυμάτων βίας οφείλουν να προκαταβάλουν το σύνολο των εξόδων από ίδιους πόρους και στη συνέχεια να προσκομίζουν τα νόμιμα παραστατικά προκειμένου να ακολουθήσει ο έλεγχος, η εκκαθάριση και η εντολή πληρωμής από τον δικαιούχο – ΚΕΘΙ. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι οι εν λόγω δικηγόροι, που ούτως ή άλλως αμείβονται με το ελάχιστο του Πίνακα Αμοιβών ακριβώς λόγω της φύσης του έργου αυτού, θα πρέπει να έχουν ικανή ρευστότητα ώστε αρχικά να χρηματοδοτούν εξ ιδίων πόρων όχι μόνο την πληρωμή του διπλοτύπου είσπραξης του Δικηγορικού Συλλόγου (συμπεριλαμβανομένων των ενσήμων, τυχόν δικαστικού ενσήμου κ.λ.π) αλλά και τα έξοδα που αφορούν επιδόσεις και εν γένει πράξεις εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων από δικαστικό επιμελητή, αμοιβή διαμεσολαβητή, συμβολαιογραφικά έξοδα κ.λ.π, τα οποία στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου ορίζονται ως

«έξοδα δικηγόρου». Περαιτέρω, δικηγόροι που έχουν αναλάβει τέτοιου είδους αποφάσεις μέσω της εγγραφής τους στους Καταλόγους των Δικηγορικών Συλλόγων, καταγγέλλουν περιπτώσεις που η ανάθεση για την παροχή νομικής βοήθειας γίνεται σε ασφυκτικές από άποψη χρόνου συνθήκες όσον αφορά τις προθεσμίες που ο νόμος ορίζει για άσκηση αγωγής, έγκλησης κλπ.

Τα προβλήματα αυτά, που αναδεικνύονται από δικηγόρους που καλούνται να συμβάλλουν στην υλοποίηση του εν λόγω έργου, λαμβάνουν τη μορφή ανασταλτικού παράγοντα για την ουσιαστική ενεργοποίηση των Δικηγορικών Συλλόγων και των δικηγόρων – μελών τους και ελλοχεύει ο κίνδυνος να ατονήσει τελικά ο θεσμός της δωρεάν νομικής βοήθειας για τις γυναίκες – θύματα έμφυλης βίας. Για το θέμα της πληρωμής αμοιβών και εξόδων το αρμόδιο Υπουργείο (μέσω της Επιτελικής Δομής και της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος) και σε συνεργασία με την Ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων, θα πρέπει να εξετάσει λύσεις είτε στην κατεύθυνση της προκαταβολής, αξιοποιώντας πόρους από το εθνικό σκέλος του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, με τυχόν απαραίτητη προσαρμογή του νομικού πλαισίου του δικαιούχου είτε του απλοποιημένου κόστους και γενικότερα σε οποιαδήποτε κατεύθυνση θα διευκολύνει τη ροή χρηματοδότησης χωρίς να απαιτείται ικανότητα ρευστότητας από την πλευρά των παρεχόντων τις νομικές υπηρεσίες. Για το φαινόμενο της ανάθεσης υποθέσεων νομικής βοήθειας σε χρόνο που εκπνέει η προθεσμία που νόμος ορίζει για άσκηση αγωγής, έγκλησης κ.λ.π, με αποτέλεσμα οι δικηγόροι που αναλαμβάνουν να μην έχουν στη διάθεσή τους ικανό χρόνο για τη βέλτιστη προετοιμασία δικογράφων και τη διενέργεια λοιπών απαραίτητων ενεργειών θα πρέπει να υπάρξει κατ' αρχάς σχετική ενημέρωση των Συμβουλευτικών Κέντρων και ενέργειες για βέλτιστο συντονισμό.

Στην παρούσα συγκυρία ο αριθμός των γυναικοκτονιών, της ακραίας μορφής έμφυλης βίας αυξάνεται δραματικά, όπως επίσης και ο αριθμός των δικογραφιών που αφορούν υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας. Η παρατεταμένη οικονομική κρίση των προηγούμενων ετών σε συνδυασμό με την υγειονομική κρίση, τα περιοριστικά μέτρα, τον εγκλεισμό, τους χιλιάδες θανάτους αλλά και την τρέχουσα ενεργειακή κρίση με αποτέλεσμα την έκρηξη της ακρίβειας και τη νέα φτωχοποίηση μεγάλης μερίδας των πολιτών συνιστούν ένα εκρηκτικό μίγμα, που οι συνέπειές του αφορούν και την έμφυλη βία. Από την άλλη, ο αυξανόμενος αριθμός δικογραφιών δείχνει ότι το ελληνικό κίνημα «metoo» βοήθησε τα θύματα να νιώσουν τη δύναμη να απευθυνθούν στις αρμόδιες αρχές σπάζοντας το καθεστώς τρομοκρατίας του κακοποιητή και τα συντηρητικά κοινωνικά ταμπού που τρέφονται από την πατριαρχία. Η αναγκαιότητα και η σπουδαιότητα ενός τέτοιου έργου για παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας σε γυναίκες – θύματα βίας είναι προφανής και δεν χρειάζεται καμία ειδικότερη ανάλυση. Επομένως, καθήκον της Πολιτείας μέσω των εμπλεκόμενων φορέων είναι να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την απρόσκοπτη υλοποίησή του και αξιολογώντας διαρκώς την πρόοδο υλοποίησης να εξαλείφουν κάθε πιθανό εμπόδιο.

Επειδή η πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί ύψιστη υποχρέωση της Πολιτείας βάσει και της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, την οποία η χώρα μας έχει κυρώσει με νόμο.

Επειδή η υλοποίηση έργων για τη λειτουργία που υποστηρίζουν την απρόσκοπτη λειτουργία του δικτύου δομών για τις γυναίκες – θύματα έμφυλης βίας είναι πολύ σημαντική για την καταπολέμηση τέτοιων φαινομένων.

Επειδή, όπως εξάλλου συνομολογούν και οι εμπλεκόμενοι φορείς, τα Πρωτόκολλα Συνεργασίας μεταξύ ΓΓΔΟΠΦ, ΚΕΘΙ και Δικηγορικών Συλλόγων στοχεύουν αφενός στην καταπολέμηση και εξάλειψη όλων των μορφών έμφυλης βίας που υφίστανται οι γυναίκες, ενισχύοντας στην πράξη τη δυνατότητα διευθέτησης νομικών

ζητημάτων ή/και προσφυγής στη δικαιοσύνη, αφετέρου ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν τα μέλη των Δικηγορικών Συλλόγων στην ανάληψη τέτοιων υποθέσεων.

Επειδή το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, που εκδίδεται κατ' εφαρμογή των κανόνων της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας, περιέχει όλα εκείνα τα απαραίτητα εργαλεία για την εξασφάλιση της ροής χρηματοδότησης και την ομαλή και απρόσκοπτη υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων.

Επειδή η ενεργοποίηση του συνόλου των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας και των δικηγόρων – μελών τους είναι απαραίτητη για την υλοποίηση του σημαντικού θεσμού της δωρεάν νομικής βοήθειας για τις γυναίκες – θύματα βίας.

Ερωτώνται οι αρμόδιοι υπουργοί:

1. Σε ποιες ενέργειες θα προβούν προκειμένου να εξαιρεθούν τα προβλήματα που καταγράφονται στην υλοποίηση του θεσμού της δωρεάν νομικής βοήθειας για τις γυναίκες – θύματα βίας που καταφεύγουν στις δομές του δικτύου της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων προκειμένου να μην ατονήσει τελικά η ίδια η λειτουργία του θεσμού;

2. Πόσοι και ποιοι Δικηγορικοί Σύλλογοι έχουν προβεί στην υπογραφή Πρωτοκόλλου Συνεργασίας με τη Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων και το ΚΕΘΙ και πόσοι δικηγόροι έχουν εγγραφεί στους σχετικούς Καταλόγους; Σε ποιες συγκεκριμένες ενέργειες θα προβεί ο αρμόδιος Υπουργός για τη διεύρυνση και εμπάθυνση της συνεργασίας με τους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας;

Οι ερωτώντες βουλευτές

Σκουρλέτης Παναγιώτης (Πάνος)

Αβραμάκης Ελευθέριος

Αθανασίου Αθανάσιος (Νάσος)

Αλεξιάδης Τρύφωνας

Αναγνωστοπούλου Αθανασία(Σία)

Αυλωνίτης Αλέξανδρος-Χρήστος

Βαγενά Άννα

Βαρδάκης Σωκράτης

Βέττα Καλλιόπη

Γκαρά Νατάσα

Γκιόλας Γιάννης

Δρίτσας Θεόδωρος

Ζαχαριάδης Κώστας

Ζουράρις Κωνσταντίνος

Θραψανιώτης Μανόλης

Καλαματιανός Διονύσης

Κασιμάτη Νίνα

Κατρούγκαλος Γιώργος

Καφαντάρη Χάρα

Κόκκαλης Βασίλης

Κουρουμπλής Παναγιώτης

Λάππας Σπύρος

Μάλαμα Κυριακή

Μαμουλάκης Χάρης

Μάρκου Κώστας

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Μπάρκας Κώστας

Μωραΐτης Θάνος

Νοτοπούλου Αικατερίνη

Ξενογιαννακοπούλου Μαριλίζα

Παπαδόπουλος Σάκης

Παπαηλιού Γεώργιος

Παπανάτσιου Αικατερίνη

Πέρκα Θεοπίστη(Πέτη)

Πούλου Γιώτα

Ραγκούσης Γιάννης

Σαρακιώτης Ιωάννης

Σκούφα Μπέττυ

Συρμαλένιος Νίκος

Τελιγορίδου Ολυμπία

Τζούφη Μερόπη

Τόλκας Άγγελος

Τριανταφυλλίδης Αλέξανδρος

Τσίπρας Γιώργος

Φάμελλος Σωκράτης

Φίλης Νίκος

Φωτίου Θεανώ

Χαρίτου Δημήτριος

Χαρίσης Αλέξης

Χρηστίδου Ραλλία